

αστυνόμου. Γιατί ο μεν πωλητής Τζικούρης, δικαιούμενος να πληρωθεί ολόκληρο το τίμημα καλώς είχε εξοφληθεί. Ο δε Μαλαματίνης ως έμμεσος αντιπρόσωπος, βαρυνόταν με την υποχρέωση της εξόφλησης χωρίς να μπορεί να προφασισθεί ότι εκ πλάνης αγνούσε το αχρεώστητο, αφού ο ίδιος είχε συμφωνήσει στην εξόφληση⁴⁹. Βάσει δε της συμφωνίας αυτής απέρριψε και τον ισχυρισμό του ενάγοντα ότι δήθεν είχε αδίκως και αυθαιρέτως εξαναγκασθεί στην καταβολή των 60 γροσιών ώστε να δικαιούνται να απαιτεί την εις διπλούν επιστροφή των καταβληθέντων. Απέρριψε τέλος και το αίτημα του ενάγοντα για τη δαπάνη του συνήγορου (γρόσια 50) σύμφωνα με το άρθρο 46 του προ έτους δημοσιευθέντος νόμου περί Πολιτικής Διαδικασίας του 1830⁵⁰. Ως εκ περισσού εξάλλου υποδεικνύει στον ενάγοντα ότι, αν πράγματι ήταν αντιπρόσωπος του παπα-Ανθίου και αν πράγματι δεν είχε πάρει από αυτόν τα 60 γρόσια, δικαιούταν να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο και να διεκδικήσει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα εντόκως, χρησιμοποιώντας την εξοφλητική απόδειξη που του είχε δώσει ο Τζικούρης. Στην αναγνώριση μάλιστα αυτού του δικαιώματος («δίκαιον έχει μόνον», παρ. Β' του διατακτικού) οφείλεται πιθανώς και η μεταξύ των διαδίκων κατανομή των δικαστικών εξόδων, τα οποία κανονικά βάρυναν τον ηττηθέντα διάδικο.

Η απόφαση είναι εφέσιμη, δεδομένου ότι η αξία της αγωγής υπερέβαινε τους 40 φοίνικες. Και όπως προκύπτει από την παρά πόδας σημείωση, ασκήθηκε πραγματι έφεση⁵¹.

**Διεκδίκηση μεταξύ συζύγων σε διάσταση για είδη ρουχισμού
δωρηθέντα στην περίοδο της μνηστείας. Διάκριση προίκας και δωρεάς**

Απόφασις Πολιτική Ουσιαστική

Αριθ. 59

Τὸ Εἰρηνοδικεῖον Σκύρου

Συγκείμενον ἀπὸ τὸν εἰρηνοδίκην Σταμάτιον παπα-Ἰωάννου, συνεδριάσαν δη-

49. Στην Εξάβιβλο, η σχετική διάταξη Γ, ε, 68 ορίζει: «Ὅταν τις μὴ χρεωστῶν τινί τι καταβάλῃ, εἰ μὲν ἀγνοεῖ ὅτι οὐ χρεωστεῖ, ἀναλαμβάνει· εἰ δὲ οὐκ ἀγνοεῖ οὐκ ἀναλαμβάνει· δοκεῖ γὰρ ὅτι οἰκειοθελῶς ἔδωρήσατο».

50. Ο νόμος αυτός είχε δημοσιευθεί στις 15 Αυγούστου 1830. Το άρθρο 46 όριζε: «Εἰς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀναγομένας εἰς τὸν εἰρηνοδίκην δέν συγχωροῦνται οἱ συνήγοροι οὔτε οἱ ἐπίτροποι. Οἱ ἐπίτροποι συγχωροῦνται εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τοὺς γέροντας καὶ τοὺς ἐν ὑπουργήματι». Βλ. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ, Ο διοργανισμός των δικαστηρίων, σ. 32.

51. Κατά πάσα πιθανότητα στο πρωτόκλητο δικαστήριο της Σκοπέλου.

μοσίως εἰς τὸ κατάστημα τοῦ εἰρηνοδικείου, παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως Κωνσταντίνου Τσερτοπούλου τὴν 9 Δεκεμβρίου 1841 διὰ νὰ δικάσῃ τὴν ἐξῆς ὑπόθεσιν.

Ἡ Μαρία Εὐγενικοῦ κάτοικος Σκύρου, ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου τὸν Γεώργιον Μιχαλάκη σύζυγόν της καὶ τὴν αὐταδέλφην αὐτοῦ Εὐφροσύνην Μιχαλάκη χήραν κάτοικον ἐπίσης περὶ τινων τζοχίνων ἐνδυμάτων ἢ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν 285 δραχμάς.

Ἐμφανισθέντων ὅθεν αὐτοπροσώπως τῶν διαδίκων ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ ἀποτυχόντος τοῦ συμβιβασμοῦ ἤρξατο συζήτησις καθ' ἣν ἡ ἐνάγουσα ἔλεγεν ὅτι πρὸ δέκα ἐτῶν ἔδωκε πρὸς τὴν αὐταδέλφην του ταύτην Εὐφροσύνην ἓνα βρακί, ἓνα ζηπούνι, ἓνα γιλέκο τζόχινα, ἓνα ποκάμισο μεταξωτόν, μίαν σκούφια βενέτικην καὶ μίαν γεράν ἄλυσον ἕως δύο οργίες τὸ μῆκος, ὡς ἐνέχυρον ἐναντίον τῆς θελήσεώς της, ὅτι ταῦτα τὰ ἐνδύματα ἀνήκουν εἰς αὐτὴν προικώθεν ἐπειδὴ εἰς τὴν Σμύρνην πρὸ τῆς ὑπανδρείας της ἔδωκεν αὐτὰ πρὸς αὐτὸν μνηστήρα της ὄντα τότε, καὶ ἐπειδὴ τώρα εἶναι διαφερόμενοι καὶ διαχωρισμένοι μεταξὺ των ἰδιωτικῶς πρὸ τριῶν μηνῶν, ἐξαιτεῖται τὴν ὑποχρέωσιν τῶν διαδίκων της ἀμφοτέρων εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν καὶ εἰς τὸ νὰ καταψηφισθῶσιν ὅλα τὰ ἐξοδα τῆς δίκης κατ' αὐτῶν κ.λ.π. Οἱ δὲ ἐναγόμενοι ἔλεγον οἱ μὲν ὅτι τὰ εἰρημένα ἐνδύματα δὲν εἶναι τῆς ἐναγούσης ἀλλ' ἐδικὰ του, τὰ ὅποια κατεσκεύασεν ἀπὸ χρήματα τὰ ὅποια παρ' αὐτῆς ἔλαβε ὡς δάνεια δι' ὁμολογίας, ὅτι εἶναι σύζυγός της ἂν καὶ προσκαιρὸν ἐνοχλημένοι καὶ διαχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, ἡ δὲ Εὐφροσύνη ὅτι τὰ ἔχη διὰ ἐνέχυρον διακοσίων δραχμῶν ὅσας ὅστις ἤθελε τὰς δώσῃ εἶναι πολλὰ πρόθυμος νὰ τὰ δώσῃ μόνον ὅτι παρῆλθεν ἀρκετὰ ἡ προθεσμία, ζητῶντες τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐναγούσης διαδίκου των, καὶ οὕτως ἀποπερατώθη ἡ συζήτησις.

Λαβὼν ὑπ' ὅψιν τὰ πρακτικὰ
Σκεφθὲν κατὰ Νόμον

Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς συζητήσεως ἐξάγεται οἱ διαφερόμενοι δὲν εἶναι χωρισμένοι δικαστικῶς ἀπὸ τε κοίτης καὶ τραπέζης ἀλλ' ἐκ φιλονικίας τινὸς δυσαρεστηθέντες ἀνεχώρησεν ὁ ἐναγόμενος γεώργιος Μιχαλάκης ἀπὸ τὴν οἰκίαν καὶ τῆς συζύγου του ἐγκαταλείψας αὐτὴν μοναχὴν εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐναγούσης τὸ εἰρημένα ἐνδύματα ἂν καὶ παρ' αὐτῆς ἐδόθησαν τυχόν, ἐπειδὴ ἐδόθησαν ὡς πρὸς μνηστήρα καὶ ὄχι πρὸς σύζυγον πρὸ τῆς ὑπανδρείας της εἰς Σμύρνην, δὲν ἐμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς προῖκα ἀλλ' ὡς δωρεὰ καὶ διὰ τοῦτο ἰδιοκτησία τοῦ ἐναγομένου Γεωργίου Μιχαλάκη καὶ ἂν καθυπόθεσιν αὐτῆς ἐθεωροῦντο προῖκα, πάλιν τοῦ Γάμου συνεστῶτος ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄχι ἡ γυνή, εἶναι διαχειριστὴς τῆς προικός, διὰ τοῦτο ἡ ἐνστασις τοῦ ἐναγομένου θεωρεῖται ἰσχυρὰ καὶ νόμιμος, ἡ δὲ αἵτησις τῆς ἐναγομένης σαθρὰ καὶ ἀνυπόστατος καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀπορρίπτει.

Ἐπειδὴ ἡ ἐναγομένη Εὐφροσύνη παρέλαβεν ἐνέχυρον τὸ ὅποιον ὑπόσχεται πα-
ραχρήμα νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν ὅστις ἤθελε τὰς διακοσίας δρχ. νὰ τῆς χορηγήσῃ τού-
του δὲ μὴ γενομένου ἐν ὅσο ὁ Γάμος εἶναι ἀδιάλυτος καὶ ἡ διαχείρησις τῆς προικὸς
ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ ἀνδρὸς τῆς ἐναγούσης Γεωργίου Μιχαλάκη θεωρῆται βάσι-
μος ἡ ἐνστασίς του.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους

Ἰδὼν καὶ τὰ ἄρθρα 68·74·491 καὶ 256 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας
ἀποφασίζει

παραδέχεται τὰς ἐνστάσεις τῶν ἐναγομένων ὡς ἰσχυράς.

ἀπορρίπτει τὰς αἰτήσεις τῆς ἐναγούσης ὡς ἀνυποστάτους.

τὰ ἔξοδα τῆς δίκης καταψηφίζονται εἰς βάρος τῆς ἐναγούσης ὡς ἡττημένης.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν εἰκοστὴν Δεκεμβρίου 1841 τεσσαράκοντα ἓνα ἐν
τῷ δωματίῳ τοῦ εἰρηνοδικείου Σκύρου.

Ὁ εἰρηνοδίκης

Στ. Παπα-Ἰωάννου

Ὁ Γραμματεὺς

Κ. Τσερόπουλος

Υπόμνημα

Σύμφωνα με τα ὅσα ασαφὴ καὶ συγκεχυμένα στοιχεῖα μας παρέχει το κείμενο
τῆς ἀπόφασης, ἡ κρινόμενη υπόθεση ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἡ Μαρία Ευγενικὸς το 1831 ἔδωσε ὡς ἐνέχυρο πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ μνηστήρα
τῆς, Εὐφροσύνη, ὀρισμένα εἶδη ρουχισμοῦ. Ἀργότερα βρισκόμενη στη Σμύρνη δώ-
ρησε τὰ εἶδη αὐτὰ στὸν μνηστήρα τῆς Γεώργιο Μιχαλάκη. Ἀκολούθησε ὁ γάμος.
Ἀλλὰ ἀπὸ τα μέσα τοῦ 1841 τὸ ἀνδρόγυνο ἦρθε σε διάσταση, ὁ Γ.Μ. ἔφυγε ἀπὸ τὸ
σπίτι του, ἡ δὲ εγκαταλειφθεῖσα Μαρία προσέφυγε στὸ εἰρηνοδικεῖο Σκύρου, ὅπου
διέμεναν ὅλοι οἱ διάδικοι, ἀπαιτώντας νὰ τῆς ἐπιστρέψουν ὁ σύζυγος καὶ ἡ ἀδελφὴ
του τὰ ἀνωτέρω πράγματα ἢ τὸ ἐκ δρχ. 285 ἀντίτιμό τους.

Ἡ ἀπόφαση ἀναφέρει ὅτι ἡ Μαρία Ευγενικὸς «ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ δικαστη-
ρίου τούτου». Δὲν διευκρινίζεται ὅμως ἀν κατέθεσε ἐγγραφὴ ἀγωγή ἢ ἀν συνέθεσε
αὐτὴν ὁ εἰρηνοδίκης κατὰ τὸ ἀρθρο 495 Π.Δ. Ὅπωςδήποτε ἡ διαδικασία διεξήχθη
προφορικὰ καὶ ἀφού ἀπέτυχε ἡ προσπάθεια συμβιβασμοῦ κατὰ τὸ ἀρθρο 493 Π.Δ.

Ἡ ἐνάγουσα ἀναπτύσσοντας τὴν ἀγωγή τῆς ἰσχυρίσθηκε ὅτι τὰ πράγματα ποὺ
ἔδωσε ἦταν προικῶα τῆς καὶ ὅτι πρῶτα τὰ ἔδωσε ὡς ἐνέχυρο στὴν ἀδελφὴν τοῦ μνη-
στήρα τῆς καὶ μάλιστα «ἐναντίον τῆς θελήσεώς τῆς» καὶ ὕστερα πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο
τῆς τὰ δώρησε στὸν μνηστήρα τῆς με τὸν ὁποῖο τελικὰ παντρεύτηκε. Καὶ τέλος ὅτι
τώρα βρίσκεται σε διάσταση με τὸν ἄνδρα τῆς καὶ εἶναι χωρισμένοι.

Από τους εναγόμενους, ο μεν σύζυγος Γ.Μ. ισχυρίσθηκε ότι τα εν λόγω πράγματα ήταν δικά του και τα είχε αγοράσει (ή κατασκευάσει) με χρήματα που του είχε δανείσει η γυναίκα του (;) με την οποία δεν έχει οριστικά χωρίσει αλλά λόγω διαφωνιών βρίσκονται προσωρινά σε διάσταση. Η δε επίσης εναγόμενη αδελφή του ισχυρίσθηκε ότι κατέχει τα πράγματα αυτά ως ενέχυρο έναντι των 200 δραχ. που δάνεισε και ότι είναι πρόθυμη, μολονότι έχει περάσει η προθεσμία, να τα αποδώσει σε όποιον της εξοφλήσει το δάνειο.

Από την επιχειρηματολογία αυτή και των δύο μερών δημιουργούνται σοβαρές αμφιβολίες και πολλά ερωτηματικά: Εφόσον τα ενδύματα αυτά ήταν πράγματι προικώς σημαίνει πως της τα είχαν προικίσει οι γονείς της. Και γεννάται το ερώτημα γιατί τα έδωσε ως ενέχυρο παρά τη θέλησή της; Πιεζόμενη από τον μνηστήρα της; Και πήρε πράγματι έναντι του ενεχύρου τις 200 δραχμές, αφού πουθενά δεν μαρτυρείται κάτι τέτοιο; Μήπως τις δανείστηκε από αυτήν ο άνδρας της και μάλιστα με χρεωστικά ομόλογα; Και πως συμβιβάζονται όλα αυτά με την κατάθεση του ότι τα κατασκεύασε ο ίδιος με τα χρήματά της αφού τα πράγματα αυτά τα κατείχε ως ενέχυρο η αδελφή του;

Όλα αυτά παραμένουν αναπάντητα και αδιερεύνητα. Δεν αποκλείεται βέβαια να απαντήθηκαν και να εξηγήθηκαν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο. Αλλά το βέβαιο είναι ότι δεν περιελήφθησαν στο σκεπτικό της απόφασης. Πάντως το δικαστήριο διαπίστωσε βασικά ότι ο γάμος της Μαρίας και του Γεωργίου δεν είχε λυθεί επισήμως και επομένως υφίστατο. Στη συνέχεια ερευνώντας το θέμα της ιδιοκτησίας των διεκδικούμενων, το δικαστήριο δέχεται ότι δεν ανήκουν στην ενάγουσα. Γιατί τα είχε δωρήσει στον άνδρα της σε χρόνο προγενέστερο του γάμου, όταν ήταν αρραβωνιασμένοι. Από τον χρόνο αυτό μάλιστα το δικαστήριο έκρινε ότι δεν επρόκειτο για προίκα αλλά για δωρεά. Κρίση αμφίβολη βέβαια, εφόσον και προ του γάμου θα μπορούσε να συστήσει προίκα προς τον μέλλοντα άνδρα της. Γι' αυτό και αποφαίνεται εναλλακτικά ότι και αν ακόμα επρόκειτο για προίκα, πάλι εφόσον ο γάμος ήταν αδιάλυτος, τη διαχείριση των προικίων είχε ο άνδρας της, ο οποίος επομένως καλώς και νομίμως τα είχε «υπό την δεσποτείαν του»⁵².

Επί τη βάση των ανωτέρω το δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη του τα οικεία άρθρα της Πολ. Δικονομίας εξέδωσε την απόφασή του. Τα μνημονευόμενα άρθρα της Π.Δ. είναι: Το άρθρο 66 περί νομιμοποίησεως στη δίκη, το άρθρο 74 για την ικανό-

52. Αρμεν. Εξάβιβλος Γ, α, 11 «τῆς προικὸς ἐν τῷ γάμῳ ὁ ἀνὴρ κύριος» (πρβλ. και Δ, ια, 9). Ωστόσο στο νεώτερο βυζαντινό δίκαιο το δικαίωμα του συζύγου είχε περιορισθεί σε δικαίωμα επικαρπίας και διαχείρισης. Η αντίληψη αυτή ήταν και η εθιμικά επικρατούσα στη Σκύρο στην περίοδο της τουρκοκρατίας. Βλ. και Ξ. Α ν τ ω ν ι ά δ η, Προίκα και προικοσύμφωνα στην τουρκοκρατούμενη Σκύρο, *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, 31 (1995), σ. 152.

τητα των διαδίκων, το άρθρο 491 περί αρμοδιότητος του ειρηνοδικείου, το άρθρο 256 για την κατά πεποίθηση απόφαση και το άρθρο 210 για τα δικαστικά έξοδα.

Με την απόφασή του το δικαστήριο δέχτηκε γενικά τις ενστάσεις των εναγόμενων και απέρριψε γενικά τις αιτήσεις της ενάγουσας. Αυτό σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζει ως κυρία των διεκδικουμένων πραγμάτων την ενάγουσα Μαρία Ευγενικού, αλλά αντίθετα θεωρεί κύριο αυτών τον σύζυγό της και τον Γεώργιο Μιχαλάκη είτε ως δωρεοδόχο είτε ως διαχειριστή της προικώας περιουσίας, εφόσον ο γάμος του δεν είχε λυθεί. Αφήνει τέλος να εννοηθεί ότι και η ενεχυρούχος δανείστρια Ευφροσύνη νομίμως κατέχει τα διεκδικούμενα μέχρις ότου εξοφληθεί, χωρίς όμως να διευκρινίζει ποιός οφείλει να την εξοφλήσει.

Τέλος βάσει του άρθρου 210 Π.Δ. κατεδίκασε την ενάγουσα, ως ηττημένη, στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων⁵³.

**Απαίτηση εξόφλησης δανείου. Εκχώρηση δανειστικής ομολογίας.
Ισχύς Αναστασινού Νόμου, μη περιεχομένου στην Εξάβιβλο.
Περιορισμός απαίτησης. Διακοπή τόκων. Προσωρινή εκτέλεση**

Ἀριθ. 872

*Ἐν ὀνόματι
τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὁθωνος
Τὸ Εἰρηνοδικεῖον Σκύρου*

Συγκείμενον ἀπὸ τὸν Εἰρηνοδίκην Κωνσταντῖνον Μαλατέσταν.

Συνεδριάσαν δημοσίως τὴν 9ην Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1845 ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ εἰρηνοδικείου, παρουσία τοῦ ὑπογραμματέως Μιχαὴλ Κωνσταντινίδη (κωλυομένου τοῦ Γραμματέως Γ.Δ. Μαρουδῆ) ἵνα δικάσῃ τὴν ἐξῆς ὑπόθεσιν μεταξὺ τοῦ Σταματίου Παπά-Ἰωάννου ἐνάγοντος κατοίκου Κύμης καὶ Γεωργίου Σ. Παπάζογλου ἐναγομένου κατοίκου Σκύρου, παρόντων καὶ ὑπερασπιζομένων τοῦ μὲν αὐτοπροσώπως τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Κ. Θεοδοσιάδου.

Ὁ Σταμάτιος Παπά-Ἰωάννου διὰ τοῦ ἀπὸ 4ης Ἰουλίου ε.ε. κλήσεώς του

53. Η υποχρέωση φυσικά βάρυνε το ανδρόγυνο. Εξάλλου φαίνεται ότι είχε οριστεί προθεσμία αποπληρωμής, η οποία όμως δεν μνημονεύεται. Πάντως παρελθούσης της προθεσμίας ή το πολύ μετά διετία θα μπορούσε να εκποιήσει τα ενεχυρασθέντα. Αρμεν. Εξάβιβλος Γ, ε, 8, 11.